

Posudek na diplomovou práci:

Monika Černá Mladiství muži ve výkonu trestu odnětí svobody a podpora sebeúcty.

UK - ETF – Praha, 2017/2018, katedra teologické etiky, studijní program: teologie.

Studijní obor: Křesťanská krizová a pastorační práce – diakonika.

Posudek vypracoval: Keřkovský Pavel, Dr.

V Praze 20.8.2018

Autorka po formální i obsahové stránce splnila požadavky diplomové práce. Autorka krok za krokem naplňuje naznačený cíl práce: zjistit možnosti pro podporu sebeúcty u mladistvých mužů ve výkonu trestu odnětí svobody. Autorka nejprve definovala problém sebeúcty v souvislosti se spiritualitou, v těsné návaznosti vystopovala různé možnosti podpory zdravé sebeúcty. V druhé části nabízí výsledky terénního výzkumu, který byl soustředěn na problém sebeúcty a spirituality. Třetí část nabízí sebepoznávací program pro mladistvé delikventy – jeho součástí je 12 pracovních listů. Česká i cizojazyčná literatura je v dostačující míře.

V průběhu práce a v závěrečném hodnocení autorka razí tezi o nutnosti aktivace křesťanské spirituality pro vytvoření zdravé sebeúcty u mladistvých delikventů. Autorka v reflexi o genezi pracovních listů připomíná, že potřebnost spirituality zohlednila při konečné tvorbě listů, takže každý list obsahuje odkaz k transcendentní problematice. Zárukou úspěšnosti programu se tak stává spiritualita. Autorka předpokládá, že jí stanovené spirituální hodnoty a metody mohou vést ke kýženému cíli, netvrdí ovšem, že vynalezla zaručenou cestu. Metodologicky skromně předpokládá, že je dobré jít naznačeným směrem. Pracovní listy obsahují dosti prvků, které jsou pochopitelné pro praktické užití samotnými vězňými, ale také obsahují dosti látky, která předpokládá intenzivní vedení a poučenou interpretaci jednotlivých témat, o čemž autorka ví, a navíc jí vadí na její dosavadní práci s vězňými, že jí nebylo dopřáno si svou práci s vězňými ověřit, tj. pracovat s nimi bez přítomnosti vězeňského dozoru. Z vlastní zkušenosti práce v nápravném zařízení Višňové. okr. Znojmo (mladíci 15 – 18 let, jedenáct let jsem jako farář konal biblické hodiny, zpíval písně-spirituály aj., pastoroval, s jedním jsem v kontaktu doposud) vím, že přítomnost dozorce ovlivňuje negativně bezprostřední interaktivitu (podobně jako např. přítomnost mladé dívky – kytaristky atd.) Pracovní listy, jsou i podle autorky, pouze orientačním pokusem, jak napomoci mladým k zdravé sebeúctě.

Diplomovou práci vidím jako obhajitelnou, protože také považuji zdravou spiritualitu za velmi důležitý faktor pro nalezení zdravé sebeúcty mladistvých – vězňých i na svobodě. Navrhuji B, protože je samozřejmě zapotřebí rozlišovat s autorkou mezi zdravou a nezdravou sebeúctou, ale z teologického hlediska také mezi zdravou a nezdravou spiritualitou. Spiritualita je jev ambivalentní, a autorka pracuje s některými náboženskými prameny, které pojmají spiritualitu velmi zjednodušeně, např. v problematice lidské sexuality – PL č.2 –anebo s prameny, v nichž autoři víru prezentují jako podřízení se autoritě určitého náboženského vůdce či rigorózního společenství, které má jednoduché recepty na všechno. Naopak je sympatické, že autorka sahá k hagiografii či lépe k biblickým příběhům (Josef atd., protože bible nepředstavuje soubor hagiografií) – narativním látkám, které často vysvětlí problém ve větší komplexnosti než jednoznačná nařízení vůdčí náboženské autority. Pro akademicky vzdělanou autorku k problému spirituality bych doporučoval doplnění četby: Milan Balabán Hebrejské člověkosloví, J.Sacks Důstojnost v rozdílnosti, M.L.King Poselství naděje, aby autorčino pojetí spirituality mělo kromě personálního rozměru také širší společensko-dějinný kontext. Problematika spirituality si zaslouží stejně podrobné zhodnocení jako problematika sebeúcty.

Z akademického hlediska je autorčina práce dobrou hypotézou. Není tedy teorií, která by byla dokazatelná i falzifikovatelná. Kdyby autorka tvrdila, že nabízí zaručenou teorii, pak bych její práci nedoporučil k obhajobě, protože by autorka předkládala ideologii, a ta, jak víme, vede do pekel totality direktiv sekulárních i náboženských (viz četné příklady z doby dávné i nedávné) a nikoli k učení o získání zdravé sebeúcty. Předpokladem zdravé sebeúcty je zdravá spiritualita. Nezdravou spiritualitu kritizovali proroci – Izajáš, Jeremjáš, Amos; Ježíš Nazaretský; prorocké postavy: Jan Hus, Jeroným Pražský, M.L.King, Svatopluk Karásek, Miloš Rejchrt (kritici nezdravě spirituality byli paradoxně kvůli této kritice upálení, zastřelení, vystěhováni, zbaveni možnosti kázat) Autorka by si měla uvědomit, že její pojetí spirituality je jedním z vícero pojetí spiritualit, ač Jeremjáše a Izajáše, či apoštola Pavla také ona sama cituje. Existuje např. biblicky inspirovaná spiritualita, jejímž cílem je pomoc a darování důstojnosti druhým. Sebeúcta tedy vzniká komplementárně prací na sobě i na druhých – prací na sobě, jejímž horizontem je pomoc a darování důstojnosti druhým. Jde o spiritualitu, která se stává pro druhé „požehnáním“, prokazuje se milosrdenstvím, uznáním důstojnosti a práv druhých. Aktér, darující úctu druhému, si zpětně uvědomuje dosah a důležitost této pomoci, proto tento spirituality vytváří zdravou sebeúctu. Navíc evangelista Matouš (25,31-46) překvapivě tvrdí, že i příslušníci jiných náboženství (spiritualit) jsou schopni jednat „požehnaně“ a stávat se

„požehnáním“ pro druhé. Samotná bible nás varuje před redukováním našeho učení na ideologii, nekritickou spiritualitu. Práce J.Sackse, M.Mrázka, J.Habermase ukazují , že již bibličtí autoři využívají kognitivního rozměru náboženství, kritické reflexe. Protože tento aspekt spirituality autorka méně rozpracovala , přikláním se k hodnocení B. Pavel Keřkovský

